

Armáda bude mít nové stejnokroje: Vrací se prvorepubliková noblesa v moderních materiálech

19.4.2026 - | Vojenský historický ústav Praha

Kombinovaný stejnokroj 25 (KS 25) je nadčasový, elegantní, praktický, má perfektní střih, je ušitý z odlehčeného materiálu a navazuje na ty nejlepší tradice naší armády. Nyní ho v reálných podmínkách zkouší prvních pět vojáků, od armádního generála po nadpraporčíci.

Nelze zpochybňovat, že dosud používaný vojenský stejnokroj 97 před třemi dekádami představoval novou etapu. Není však žádným tajemstvím, že po tolika letech už „vyšel z módy“, neodpovídá současným nárokům, ať jde o střihové zpracování nebo použité materiály. Navíc zatímco ostatní ozbrojené složky státu už nový služební stejnokroj mají, příslušníci Armády ČR na něj čekali.

V prosinci 2023 tehdejší ministryně obrany Jana Černochová náčelníkovi Generálního štábu AČR armádnímu generálu Karlu Řehkovi a řediteli Vojenského historického ústavu Praha brigádnímu generálu Aleši Knížkovi uložila „navrhnout vyvzorování nového služebního stejnokroje pro vojáky AČR a současně snížit sortiment výstrojních součástek tak, aby byla zachována jeho funkčnost a historický rámeček.“

Podobu nového služebního stejnokroje vyvzoroval tým odborníků z Vojenského historického ústavu Praha, Úseku vývoje, podpory a zkušebnictví výstroje CZMTýlSI Brno a z Agentury logistiky.

„Na první pohled je zřejmé, s jakou pečlivostí a odpovědností k tomuto úkolu všichni zúčastnění přistoupili. Zohlednili historické, moderní i ekonomické aspekty,“ vyzdvihuje nynější ministr obrany Jaromír Zůna. „Vojáci si nový stejnokroj zaslouží a nepochybně také ocení jeho variabilitu.“

Naprosto zásadním inspiračním zdrojem pro vyvzorování KS 25 byly stejnokroje z bohatého sbírkového fondu Vojenského historického ústavu Praha a osobní zkušenosti vojáků, pro něž je jejich služební stejnokroj nejen „pracovní uniformou“, nýbrž i „reprezentativním oblekem“.

„Věděli jsme, co chceme. Chtěli jsme stejnokroj, který má historické základy, ale je moderní, lehký, vzdušný a má perfektní střih. Naším cílem bylo, aby nový stejnokroj obstál v mezinárodním, aliančním měřítku, byl poctou naší státnosti, byl slušivý, ale zároveň pohodlný. Přál bych si, aby ho vojáci nosili s radostí a hrdostí,“ říká ředitel Vojenského historického ústavu Praha brigádní generál Aleš Knížek.

Historické barvy

Kombinovaný stejnokroj 25 jednoznačně vychází z tradic československé armády. Nepřekvapí barva khaki, jež byla pro vojenský stejnokroj příslušníků československé armády vybrána už v roce 1919. Zvolený odstín pro KS 25 není vůbec náhodný. Je podobný jako na československém stejnokroji, v němž naši vojáci bojovali za druhé světové války.

Verze KS 25 pro příslušníky Vzdušných sil AČR má pochopitelně modrou barvu. Československé letecké stejnokroje zmodraly v druhé polovině 30. let minulého století v intencích hesla: Vzduch je naše moře. Nový tmavě modrý odstín KS 25 připomíná působení našich letců v řadách francouzského letectva.

Při vyvzorování kombinovaného stejnokroje 25 se dbalo na každyčký detail. Například zkrřížené meče na knoflíčích nahradil český lev. Tvar límčů, kapes a nárameníků odkazuje na stejnokroj pro důstojníky vzor 45, jenž v sobě spojoval prvorepublikovou noblesu i druhoválečné zkušenosti československých vojáků z jednotek na Západě i Východě. Stejnokroj vzor 45 vycházel z britských důstojnických oděvů typu Service Dress, které nosili českoslovenští vojáci ve Velké Británii a jež se ve zjednodušené podobě šily z amerických látek pro československé vojáky na východní frontě. Tento stejnokroj po válce nakrátko sjednotil všechny složky československé armády. Byl elegantní a jednoduchý, jedinými ozdobnými prvky vedle hodnostního označení na nárameníčích byly odznaky a vyznamenání.

Kombinovaný stejnokroj 25 má moderní, lichotivý střih a bude rovněž bez nadbytečných, nákladných okras a doplňků (zmizí například nepraktické slavnostní šňůry a čepice se štítkem neboli brigadýrka).

Bez ruského vlivu

Velice důležitou součástí každého vojenského stejnokroje jsou rozlišovací znaky jednotlivých druhů vojsk a odborností. Československé rozlišovací znaky od roku 1950 povinně kopírovaly ty sovětské. Dobové zdůvodnění bylo poplatné komunistickému režimu a totalitní ideologii: „Pokud jde o označení hodností a o odznaky příslušnosti k druhu vojsk, přejímáme označení, jež jsou zavedena v Sovětské armádě. A to je veliká čest, která se naší armádě dostává. Těmito odznaky bude naše armáda denně hlásat naše nejužší ideové a bojové spojenectví s nejstatečnější armádou světa, armádou vlasti socialismu, země našich osvoboditelů, našich učitelů a nejlepších přátel...“ Rozlišovací znaky jednotlivých druhů vojsk přijaté dle sovětského vzoru se sice po roce 1990 oprostily od pětícípé hvězdy, některé se ale v nezměněné podobě používají dodnes. Důsledkem je alarmující a neakceptovatelná skutečnost, že devět z nich je dosud totožných s těmi, jež používá armáda Ruské federace. Hovoříme například o tankistech, dělostřelcích, letcích, výsadkářích a spojařích.

Náprava už je ovšem zjednána. Komise vojenských tradic a symboliky Vojenského historického ústavu Praha po konzultaci s Generálním štábem AČR mimo jiné vytvořila nové návrhy rozlišovacích znaků druhů vojsk, jež byly zaměnitelné s ruskými.

Prototyp

A na co se tedy mohou vojáci a vojákyně resortu obrany těšit?

V současné době je dokončena blůza (sako), kalhoty, košile s krátkým a dlouhým rukávem pro muže, blůza (sako), halenka s krátkým a dlouhým rukávem, kalhoty a sukně pro ženy. Hotové jsou i moderní pláště, které lze nosit od podzimu do jara. Vyvzorované jsou i nové doplňky - kravata, lodička a opasek.

Nový služební stejnokroj je ušitý z odlehčeného materiálu, což umožňuje celoroční použití. Dosavadní systém dvou typů stejnokrojů (celoroční a letní) tedy časem skončí. Vojáci se rovněž rozloučí se světle zelenou „umělohmotnou“ košilí. Bílou a zelenou košili nahradí univerzální košile krémové barvy s vysokým, sedmdesátiprocentním podílem bavlny.

Pět příslušníků Armády České republiky včetně náčelníka Generálního štábu AČR nyní bude mít tři měsíce na to, aby nový stejnokroj vyzkoušelo a sdělilo případné připomínky, jež se pak zohlední při finální verzi KS 25.

Ve výstroji Armády České republiky by se měl nový služební stejnokroj objevit do čtyř až pěti let. Dalších několik let bude následovat přechodné období, v němž bude možné nosit kombinovaný stejnokroj 25 i stejnokroj 97.

„Je to skvělá práce, rád bych poděkoval všem, kteří se na podobě nového služebního stejnokroje podíleli. Blůza i kalhoty perfektně sedí, stejnokroj je krásný, ta modrá je dokonalá,“ říká velitel 24. základny dopravního letectva Praha-Kbely brigádní generál Jaroslav Falta, jenž je jedním z pěti vojáků, kteří dostali za úkol prototyp kombinovaného stejnokroje 25 prověřit v praxi.

„Sloužíme naší vlasti, plníme náročné úkoly, jež souvisí se zajištěním její bezpečnosti, reprezentujeme naši zemi v aliančním prostředí. Je tedy zcela na místě, aby také služební stejnokroj příslušníků Armády České republiky odpovídal těmto nárokům a zároveň reflektoval naše tradice. Jsem rád, že se to podařilo,“ říká náčelník Generálního štábu AČR armádní generál Karel Řehka.

<https://www.vhu.cz/armada-bude-mit-nove-stejnokroje-vraci-se-prvorepublikova-noblesa-v-modernich-materialech>